Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
LənkəranDövlətUniversiteti

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:

dos.Z.İ.Məmmədov
" 12 " sentyabr 2025 cü il

Fənn sillabusu

İxtisas:050620 Kompüter mühəndisliyi
Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər
I. Fənn haqqında məlumat:
Fənnin adı: Kompüter sistemərninin təhlükəsizliyi
Kodu: İPF-B17
Tədris ili: III tədris ili, (2025-2026) Semestr: V
Tədris yükü: Cəmi: 75 saat. Auditoriya saatı (45 saat mühazirə, 30 saat laboratoriya)
Tədris forrması: Əyani
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit:8 kredit
Auditoriya N:
Saat:
II. Müəllim haqqında məlumat:
Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:Ələskərov Nadir Hüseyn b/m
Məsləhət saatı: V gün saat 12^{20} -13^{30}
E-mail ünvanı:nadir.alaskarov@gmail.com
Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhər Fizuli 170 a
III. Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:
1.KərimovS.Q.,İbrahiimzadə T.İ.İnformatika. Bakı,Elm,2011.
2.Namazov F.H.İnformasiya sistemlərində təhlükəsizliyin təmini. Bakı. 2015.
3. Сырецкий Г.А. Информатика. Фундаменталный курс. Основы информационной и вычеслительной техники. БХВ- Петербург, 2005.
IV.Fənnin təsviri:
Prekvizitlər: Kompüter və informasiya sistemlərində informasiya təhlükəsizliyi üzrə nəşr olunan dərs vəsaitində informasiya təhlükəsizliyininümumi anlayışlarına baxılmış:
V.Korekvizitlər: Fənnin tədrisindən əldə edilən bilik və bacarıqlar informasiya təhlükəsizliyinin həyata keçirilməsinin əsas üsulları verilənlərin mühafizəsinin qurulması və idarəedilməsi üçün əhəmiyyətlidir.
VI. Fənnin məqsədi: Kompüter viruslarının təsnifatı,ziyan verən proqramların tipləri araşdırılmış,həmçinin digər ziyan verən proqramların təsnifatı,ziyan verən proqramların yayılma üsulları, kompüter virusları ziyan verici təsirlər,kompüter virusları və digər ziyan verən proramların aşkarlanması,ziyan verən proqramların ləğvedilməsi,antivirus proqramların,şəbəkələrarası ekranladan istifadə olunması nəzərdən keçirilmişdir və tələbələrə öyrədilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: : Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cu il tarixi qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

	mövzuların məzmunu.		
1.	İnformasiya təhlükəsizliyinin ümumi anlayışları. Plan: 1. İnformasiya təhlükəsizliyinin əsas anlayışlarış 2. İnformasiya təhlükəsizliyinə olan təhlükələrin təhlili Mənbə:1,2,3	2	
2.	Kompüter sistemləri vasitələrinin mühafizə kriterilləri. Plan: 1. Kompüter sistemləri vasitələrinin mühafizə kriterilləri. 2. Kompüter sistemlərində təhlükəsizlik siyasəti. Mənbə:1,2		
3.	İnformasiya məxviliyinin pozulma üsulları Plan: 1.İnformasiya təhlükəsizliyinin həyata keçirilməsinin əsas üsulları. 2.Lokal və uzaq məsafədə yerləşən kompüter sistemlərinə edilən hucumlar. Mənbə:1,2	2	
4.	İnformasiya məxviliyinin pozulmasının qarşısının alınması. Plan: 1.İnformasiya məxviliyinin pozulmasının qarşısının alınması. 2.Daxil olmanın məhdudlaşdırma üsulları. Mənbə:1,2	2	
5.	İnformasiya daxil olmanı məhdudlaşdıran üsullar. Plan: 1. İnformasiya daxil olmanı məhdudlaşdıran üsullar. 2.İcazə verilməmiş hərəkətlərin monitorinq üsulları. Mənbə:1,2	2	
6.	Verilənlərin mühafizə edilməsinin kriptoqrafik üsulları. 1.Kriptoqrafiyanın əsasprinsipləri. 2.Əvəz etmə üsulu ilə şifrləmə. 3.Yerlərini dəyişdirmək üsulu ilə şifrləmə. 4.Elektron rəqəmsal imza. Mənbə:1,2	2	
7.	Kompüter viruslarının təsnifatı. Plan: 1.Ziyan verən proqramların tipləri. 2.Kompüter viruslarının təyin edilməsi. 3.Virualaın tipləri. Mənbə:1,2	2	
8.	Fayl virusları. Plan:	2	

	Ofis sənədlərinin faylları vasitəsilə yayılma.		
12.	İnterpretasiyalı proqramların faylları vaitəsilə yayılma. Disklər və disketlərin yüklənmə sektorları vasitəsilə yayılma.	2	
13	Elektron poçtunun məlumatları vasitəsilə yayılma. Fayl mübadiləli şəbəkələr vasitəsilə yayılma. Şəbəkə üzrə daxil olma vasitəsilə yayılma. Əməliyyat sisteminin drayverlərivasitəsilə yayılma.	2	
14.	Kompüter viruslarının ziyanverici təsirləri. Vizual və səs effektləri.Fayllara təsir göstərmək.	2	
15.	Disk sektorlarının tərkibinin dəyişdirilməsi. Verilənlər bazasına təsir etmək. Kompüterlərin aparat təminatına təsir göstərmək.	2	
	Cəmi:	30s.	

XI.Fənn üzrə təlimin nəticələri:
- İnformasiya təhlükəsizliyinin ümumi anlayışları.
- İnformasiya məxviliyinin pozulmasının qarşısının alınmasını mənimsəmək
- Məntiqi bombalar.Troyan obyektlərin öyrənilməsi
- Ziyan verən proqramların ləğv edilməsinin öyrənilməsi

İmtahan sualları.

XII. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:Kursu tədris etdikdən sonra tələbələr İnformasiya kommunikasiya texnologiyalar haqqinda bilikləri mənimsəyir və kompüter texnologiyasından istifadə edərək Biliklər bazasına daxil olur və süni intelekt sistemlərindən istifadəni bacarırlar.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

_____

_____

_____

_____

XIV.Birinci kollekvium sualları-I

1.İnformasiya təhlükəsizliyinin ümumi anlayışları.
2. İnformasiya təhlükəsizliyinin əsas anlayışlarış
3. İnformasiya təhlükəsizliyinə olan təhlükələrin təhlili
4.Kompüter sistemləri vasitələrinin mühafizə kriteriləri.
5. Kompüter sistemlərində təhlükəsizlik siyasəti.
6.İnformasiya məxviliyinin pozulma üsulları
7.İnformasiya təhlükəsizliyinin həyata keçirilməsinin əsas üsulları.
8.Lokal və uzaq məsafədə yerləşən kompüter sistemlərinə edilən hucumlar.
9.İnformasiya məxviliyinin pozulmasının qarşısının alınması.
10.Daxil olmanın məhdudlaşdırma üsulları.daxil olmanı məhdudlaşdıran üsullar.
12.İcazə verilməmiş hərəkətlərin monitorinq üsulları.
13.Verilənlərin mühafizə edilməsinin kriptoqrafik üsulları.
14.Kriptoqrafiyanın əsasprinsipləri.
15.Əvəz etmə üsulu ilə şifrləmə.

Kollekvium sualları - II

I-blok

1.Elektron rəqəmsal imza.

2.Kompüter viruslarının təsnifatı.
3.Ziyan verən proqramların tipləri.
4.Kompüter viruslarının təyin edilməsi.
5.Virusların tipləri.
6.Fayl virusları.
7.Yükləmə virusları.
8.Stels-viruslar,Şifrləyən viruslr,Poçt virusları.
II-blok
9.Əməliəyyat sisteminin paket fayllarında olan viruslar.
10.Əməliyyat sisteminin drayverlərindəki viruslar.
11.Gövdəsiz viruslar,Piriniq şəbəkələr üçün viruslar.
12.Digər ziyan verən proqramların təsnifatı.
13.Məntiqi bombalar,Troyan obyektləri
14.Ziyan verən proqramların yayılma üsulları.
15.İcra olunan proqramların faylları vasitəsilə yayılma.

XV.Fənnin imtahan sualları

I-blok
1.İnform.asiya təhlükəsizliyinin ümumi anlayışları.
2. İnformasiya təhlükəsizliyinin əsas anlayışlarış
3. İnformasiya təhlükəsizliyinə olan təhlükələrin təhlili
4.Kompüter sistemləri vasitələrinin mühafizə kriteriləri.
5. Kompüter sistemlərində təhlükəsizlik siyasəti.
6.İnformasiya məxviliyinin pozulma üsulları
7.İnformasiya təhlükəsizliyinin həyata keçirilməsinin əsas üsulları.
8.Lokal və uzaq məsafədə yerləşən kompüter sistemlərinə edilən hucumlar.
II-blok
9.İnformasiya məxviliyinin pozulmasının qarşısının alınması.
10.Daxil olmanın məhdudlaşdırma üsulları.
11.İnformasiya daxil olmanı məhdudlaşdıran üsullar.
12.İcazə verilməmiş hərəkətlərin monitorinq üsulları.
13.Verilənlərin mühafizə edilməsinin kriptoqrafik üsulları.
14.Kriptoqrafiyanın əsasprinsipləri.
15.Əvəz etmə üsulu ilə şifrləmə.
16 Yerlərini dəyişdirmək üsulu ilə şifrləmə.
17..Elektron rəqəmsal imza.
18Kompüter viruslarının təsnifatı.
19.Ziyan verən proqramların tipləri.
20.Kompüter viruslarının təyin edilməsi.
III-blok
21.Virusların tipləri.
22.Fayl virusları.
23.Yükləmə virusları.
24.Stels-viruslar.Şifrləyən viruslr.Poçt virusları.
25.Əməliəyyat sisteminin paket fayllarında olan viruslar.
26.Əməliyyat sisteminin drayverlərindəki viruslar.
27.Gövdəsiz viruslar.Piriniq şəbəkələr üçün viruslar.
28.Digər ziyan verən proqramların təsnifatı.
29.Soxulcanlar.
30.Məntiqi bombalar.Troyan obyektləri
31.Ziyan verən proqramların yayılma üsulları.
IV-blok

32.İcra olunan proqramların faylları vasitəsilə yayılma.
33.İnterpretasiyalı proqramların faylları vaitəsilə yayılma.
34.Disklər və disketlərin yüklənmə sektorları vasitəsilə yayılma.
35.Elektron poçtunun məlumatları vasitəsilə yayılma.
36.Fayl mübadiləli şəbəkələr vasitəsilə yayılma.
37.Şəbəkə üzrə daxil olma vasitəsilə yayılma.
38.Əməliyyat sisteminin drayverlərivasitəsilə yayılma.
39.Kompüter viruslarının ziyanverici təsirləri.
40.Vizual və səs effektləri.

V-blok

41.Fayllara təsir göstərmək.
42.Disk sektorlarının tərkibinin dəyişdirilməsi.
43.Kompüterlərin aparat təminatına təsir göstərmək.
44.İcazə verilməmiş daxil olma və informasiyanın oğurlanması.
45.Kompüter virusları və digər ziyan verən proqramların aşkarlanması.
46.Şəbəkə trafikinin təhlili.
47.Ziyan verən proqramların ləğv edilməsi.
48.Antivirus proqramlarının tipləri.
49.İntraşəbəkələr və internet üçün antivirus proqramları.
50.İdarnin şəbəkə mərkəzi ilə antivirusların mərkəzləşdirilməmiş quraşdırılması və yeniləşdirilməsi.

Kompüter sisteminin təhlükəsizliyi " fənninin sillabusu 050620 -"Kompüter mühəndisliyi" ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.
Sillabus "Texnologiya və texniki elmləri " kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-cı il, protokol №01).

Fənn müəllimi: b/m.N.Ələskərov
Müəllim: Ü.İsmayılova
Kafedra müdiri: dos.R.Əliyev